

СТРУКТУРА НА ПРОГРАМАТА ЗА ОБУКА

**ТЕМА: СОВРЕМЕНИ КОНЦЕПТИ НА СРЕДНО ОБРАЗОВАНИЕ – НОВАТА
УЛОГА НА НАСТАВНИКОТ И НОВИТЕ СТРАТЕГИИ НА ПОУЧУВАЊЕ И
УЧЕЊЕ**

ПРИЛОГ 2

СТРУКТУРА НА ПРОГРАМАТА ЗА ОБУКА

ТЕМА: СОВРЕМЕНИ КОНЦЕПТИ НА СРЕДНО ОБРАЗОВАНИЕ – НОВАТА УЛОГА НА НАСТАВНИКОТ И НОВИТЕ СТРАТЕГИИ НА ПОУЧУВАЊЕ И УЧЕЊЕ

ОПИС НА ПРОГРАМАТА	<p>Светот во кој денес живееме е сложен и комплексен, а квалитетното образование е клучот за да се одговори на предизвиците на новото време. Современите тенденции на средното образование во европските и другите светски успешни образовни системи укажуваат на потребата за зголемување на практичноста на наставата по сите предмети, преку зголемена нагледност, а со примена на дигитализација во наставата, практикување на кабинетско-лабораториска настава, како и со споделување на примери од реалниот живот и практичната работа во деловниот сектор. Овие тенденции се однесуваат не само за стручното, туку и за гимназиското образование, затоа што на тој начин се овозможува завршените ученици од средното образование да не бидат подготвени само за продолжување во високото образование, туку и за полесно вклучување во пазарот на трудот, преку вработување и самовработување. Ова, може да се постигне со зголемена активност на учениците, не само во училиштето, туку и вон училиштето преку наставата на далечина (Distant Learning), а за тоа се поттикнуваат учениците за самостојно учење, што денес е овозможено со користење на современата технологија и многубројните алатки. За таа цел, акцентот се става на стручната оспособеност на наставниците (подобрување на компетенциите) во насока на примена на овие современи тенденции. Тоа значи дека се потребни нови пристапи во средното образование, нови концепции и модели кои се базираат на интерактивната настава.</p> <p>Спроведените истражувања во повеќе држави, како на пример Хрватска, потврдија дека преку примена на активните техники во наставата се нудат бројни можности за развој на когнитивните, афективните и моторните способности на учениците, со што тие би биле подготвени и за продолжување на своето образование, но и за вработување (https://mzo.gov.hr/UserDocImages//dokumenti/Obrazovanje/NacionalniKurikulum/Prezentacije). Истражувањата спроведени во Босна и Херцеговина покажуваат дека активните методи на учење и поучување (учење преку откривање и решавање проблеми, кооперативно и креативно учење и активности кои, покрај мисловните процеси, вклучуваат и други аспекти на личноста), кои се применуваат значително влијаат врз развојот на метакогнитивните вештини кај учениците.</p> <p>Потребно е да се промени пристапот во наставата, да се приспособат наставните средства и да се подигне нивото на интерактивност, да се применува квалитетна континуирана комуникација (асертивно комуницирање) во спротивно целосно ќе се изгуби заинтересираноста и мотивираноста на учениците за стекнување нови знаења во училиштето, што не му оди во прилог на образовниот систем и на целото општество.</p>
---------------------------	--

АКАДЕМИЈА ЗА СТРУЧНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБРАЗОВАНИЕ НА ВОЗРАСНИ

Наставниците треба да бидат, носители на промените во образованието, но, за да можат да ги иницираат потребните промени, потребно е прво тие сами да се вклучат во современите текови и да се стекнат со потребните знаења и способности, **но е неопходно да се реконструира нивната досегашната улога** (Ivić i dr, 2001).

Современите трендови во образованието, посебно во средното образование, ја менуваат улогата на наставникот, кој од некогашен традиционален предавач во класична училишница игра улога на **фасилитатор, ментор и лидер во училишницата, кој ја менува атмосферата во училишницата каде ученичката интеракција добива водечка улога**. За таа цел е потребно демонстрирање на **лидерство од страна на наставникот** во и вон училишница, како пример за **поттикнување на лидерство и кај учениците**. Тоа ќе овозможи поголема **слобода на наставникот во пристап кон содржините во наставата** и поттикнува тоа да **го прават и учениците самостојно како истражувачи**. Јасно е дека тоа ќе бара и од наставниците и од учениците **преземање одговорност за донесени одлуки** во однос на наставата и учењето, односно при **изборот и реализација на наставни содржини, преку решавање проблеми (проблемска настава)**.

Денес, кога се говори за средното образование, не може а да не се нагласи потребата за **иновативност, односно креативност** во наставата и од наставникот, но и од учениците. Во контекст на **иновативноста**, посебно значење има **вклучувањето на заедницата (сите засегнати страни - „стејкхолдери“)**. Ова посебно се однесува на **деловниот сектор**, а во контекст на **практичната настава**, како еден од аспектите на **учењето надвор од училишница**. Но, **учењето надвор од училишница**, во најголем дел се однесува на активности на учениците дома, за што наставниците треба да ги подготвуваат преку наставата во училишница со користење на дигитални алатки и на тој начин да ги развиваат **вештините за интеграција на глобални алатки и идеи**. На тој начин, наставата и учењето ќе резултираат со еден **холистички пристап** кој ќе овозможи **едуцирање на комплетна личност од секој ученик во средното образование**. Сето ова може да се постигне само со соодветен професионален развој на наставниците за да се стекнат со потребните компетенции.

Во стандардите за компетенции за наставникот и неговиот професионален развој, на прво место се наоѓаат компетенциите за: **наставното подрачје - предметни компетенции**, **поучување и учење – дидактичко-методските компетенции**, **поддршка на развојот на личноста на ученикот – психолошки компетенции, комуницирање и соработка**, како и општите компетенции. Меѓутоа, во глобалниот свет за кое учениците се образуваат, фокусот се преместува и во прв план треба да излезат: **компетенциите за комуницирање и соработка, интеркултурните компетенции, медијално-педагошките и медијално-дидактичките**.

Медијално-педагошката компетенција е комплексен концепт кој опфаќа неколку различни димензии. Kron i Sofos (2002) ги наведуваат следните:

1. *Знаења за педагошко/дидактичките концепти;*
2. *Знаења за медијалните светови на младите што претставува предуслов за воспоставување контакти со нив;*
3. *Сензибилност и отвореност за медиумски теми и случувања, како и за целите кои се постигнуваат преку медиумите;*

АКАДЕМИЈА ЗА СТРУЧНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБРАЗОВАНИЕ НА ВОЗРАСНИ

4. Медијално-педагошкото дејствување кое се пренесува по практичен пат. Медијално-дидактичката компетенција се однесува на вештината за пренесување на знаења, организирање на процесот на учење и поучување со помош на новите медиуми. (Kron i Sofos, 2002) и кај оваа компетенција разликуваат неколку димензии:

1. Техничко-инструментални способности кои се однесуваат на вештината на користење на медиумите (камера, фотоапарат, интернет, мобилен телефон), способност за програмирање на web страни, знаења за техничка опрема (компјутер, модем и сл.);
2. Медијално-функционално знаење кое подразбира ориентирање во виртуелното окружување (користење на интернет портали, знаења за серверите за образование, за структурата на бази на податоци и сл.);
3. Работно-координаторски способности кои укажуваат на тоа дека наставниците треба да имаат стручни (експертски) компетенции;
4. Поседување способности поврзани со наставата кои подразбираат поврзување на традиционалните модели на настава со медијалните концепти;
5. Поседување на системско знаење што подразбира способност за интегрирање на наставните методи со новата технологија и нивно имплементирање во традиционалната настава;

Ученикот се става во позиција на истражувач кој самостојно бара и пронаоѓа информации, развива критички став кон тие информации и со тоа се оспособува за живот во глобализирано општество, ја јакне самодовербата и промовира лидерство.

Покрај наставата со физичко присуство на учениците, свое место треба да има и наставата во виртуелен простор за учење (настава на далечина/ Distant Learning и On-Line настава/електронска настава).

Тоа значи да се применува пристапот на „превртената училница“. „**Превртена училница**“ претставува „педагошки пристап во кој директните наставни инструкции доаѓаат од просторот за групно учење во индивидуалниот простор за учење, и добиениот групен простор се трансформира во динамична и интерактивна средина за учење каде што наставникот ги води учениците бидејќи тие даваат концепти и делуваат креативно во предметот на учење.“ (The Flipped Learning Network, 2014)

Концептот на „превртена училница“ за првпат беше воведен од Jonathan Bergmann and Aaron Sams, наставници по хемија во средно училиште. Во нивната книга: *Flip your classroom: Reach every student in every class every day* (2012), тие дискутираат во однос на причините зошто наставниците треба да го прифатат концептот на „превртена училница“:

- Кореспондира/одговара на „јазикот“ на денешните ученици
- Помага во поголемата ангажираност на учениците
- Ја зголемува интеракцијата меѓу ученикот и наставникот
- Му овозможува на наставникот подобро да ги запознае своите ученици
- Овозможува реална диференцијација

Кога станува збор за настава со ученици од средното образование, тогаш треба да се напомене, дека наставниците треба да користат современи пристапи кои се базираат на дигитално-информатичките технологии. Наставниците треба да применуваат дигитални содржини во наставата и да

АКАДЕМИЈА ЗА СТРУЧНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБРАЗОВАНИЕ НА ВОЗРАСНИ

	<p>се користат анимации, видеа, програми за дизајнирање (AUTOCAD, ARCHICARD, EAGLE и сл.), особено во практичната настава. Во тој контекст, големо е значењето на анимациите и видеата за разбирањето на процесите кои се одвиваат во работата на уредите, што е добар пристап за поврзување на теоријата со праксата, односно реалните работни услови.</p> <p>Имајќи го ова предвид претходно наведеното, а за да може да се реализира соодветно обуката на тема: „Современи концепти на средно образование – новата улога на наставникот и новите стратегии на поучување и учење“ потребно е во рамките на едnodневната обука во времетраење од 8 часа да се реализираат со наставниците од училиштата за средно образование – учесници на обуката следните програмски содржини кои се однесуваат и ќе бидат разгледувани од аспект на новата улога на наставникот и новите стратегии на поучување и учење:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Форми на настава – настава со физичко присуство, настава на далечина (Distant Learning) и On-Line настава - настава од далечина или електронска настава</i> - <i>Менаџмент во училиница – создавање на инклузивна социјална клима во која се реализира инклузивно учење;</i> - <i>Интегрирана наспроти традиционална настава;</i> - <i>„AIDA“ интегриран пристап во структурата на наставниот час;</i> - <i>Меѓупредметна интеграција, поврзување на теоријата со праксата, интегрирање на екологијата, претприемништвото, интеркултурализмот, ИКТ во наставата;</i> - <i>Колаборативно учење;</i> - <i>Конструктивистичка настава;</i> - <i>Истражувачка настава;</i> - <i>Проектни задачи и активности и</i> - <i>Форми, методи и техники за активна настава.</i>
ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА	<p>Основната или главна цел на програмата за обука е: да се зајакнат професионалните компетенции на наставниците во училиштата за средно образование во РС Македонија, за да бидат оспособени да реализираат современа настава (современи концепти за средното образование), согласно потребите на учениците и општеството, односно да обезбедат квалитетно образование и да бидат лидери во училищата, подготвени да донесуваат одлуки..</p> <p>За таа цел, треба да се оспособат да ги користат современите форми и стратегии во реализацијата на наставата што го поттикнуваат учење со размислување, практично учење, учење преку откривање, дивергентно учење, критичко и креативно мислење.</p> <p>Во овој контекст, зајакнувањето на професионалните компетенции на наставниците значи стекнување на нови знаења и вештини, но и промена на свеста и добивање на желба за потребата од реализација на современи методи кои ќе им користат на учениците и општеството во целина.</p> <p>Посебни или специфични цели на обуката може да се наведат следните:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Стекнување на основни знаења и поттикнување на наставниците да размислуваат за суштината и значењето на менаџментот во училиница и</i>

АКАДЕМИЈА ЗА СТРУЧНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБРАЗОВАНИЕ НА ВОЗРАСНИ

	<p>придобивките од неговата примена – способност за создавање од училишната стимулативна средина за учење;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Стекнување на основни знаења и поттикнување на наставниците да размислуваат за суштината и значењето на конструктивистичката настава; - Стекнување на основни знаења за значењето и придобивките од примена на интегрираната настава наспроти традиционална настава; - Стекнување основни знаења и вештини за примена во планирањето и реализирањето на наставата на методологијата „AIDA“ за интегриран пристап во структурата на наставниот час (внимание, интерес, желба, акција); - Стекнување на основни знаења и вештини за примена на меѓупредметна интеграција, поврзување на теоријата со праксата, интегрирање на претприемништвото, екологијата, мултикултурализмот, ИКТ во наставата; - Стекнување на основни знаења и поттикнување на наставниците да размислуваат за суштината и значењето на колаборативното учење; - Стекнување на знаења и вештини за примена на истражувачка настава; - Стекнување на знаења и вештини за примена на проектни задачи и активности - Стекнување на знаења и вештини за примена на различни современи форми, методи и техники за активна настава – преку користење на примери за добри практики. <p>Реализацијата на оваа програмска структура на обуката ќе овозможи подобрување на професионалните компетенции и перформансите на наставниците во училиштата за средно образование и примена на современите концепти во средното образование.</p> <p>По завршување на обуката се очекуваат следните резултати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Наставниците имаат основни знаења за примена на менаџментот во училишната средина – градење на стимулативна средина за учење; - Наставниците можат да применат конструктивистичка настава; - Наставниците имаат основни знаења за примена во планирањето и реализирањето на наставата на методологијата „AIDA“ за интегриран пристап во структурата на наставниот час (внимание, интерес, желба, акција); - Наставниците имаат основни знаења за примена на меѓупредметна интеграција, интегрирање на претприемништвото, екологијата, интеркултурализмот, ИКТ во наставата; - Наставниците имаат основни знаења за примена на колаборативното учење; - Наставниците имаат основни знаења за примена на истражувачка настава и проектни задачи и активности; - Наставниците имаат основни знаења за примена на различни современи форми, методи и техники за активна настава. - Наставниците имаат основни знаења за примена на современи медијални системи во наставата. - Наставниците се оспособени за покажување лидерство, слобода во пристап кон содржините, преземање одлуки, иновативност, користење на наставни содржини преку решавање проблеми, вклучување на заедницата и учење надвор од училишната средина.
--	---

<p>МЕТОДОЛОГИЈА</p> <p>- АКТИВНОСТИ - МЕТОДИ - ТЕХНИКИ - СРЕДСТВА</p>	<p>Оваа програма за обука акцентот не го става само на стекнување на знаења, туку и на стекнување на вештини, но пред сè на промена на свеста кај наставниците за потребата да реализираат активна настава како синоним на современа настава и желба или интринзична мотивација за свое усовршување и примена на наученото во пракса.</p> <p>Учесниците во обуката ќе имаат можност да добијат сознанија и од користени примери на добри практики, кои ќе се однесуваат на тоа како треба да изгледа планирање на наставен час или сценарио за да се реализира активна настава во училницата преку создавање на стимулативна средина за учење и со користење на некои од многубројните техники за активна настава.</p> <p>За успешно реализирање на обуката на тема: „Современи концепти на средно образование – новата улога на наставникот и новите стратегии на поучување и учење“, ќе се користи соодветно избраната МЕТОДОЛОГИЈА „АИДА“</p> <p>Според оваа методологија, секој модул во обуката ќе биде структуриран во 4 сегменти / делови, а секој од нив има свое функционално значење</p> <p>А – Attention (Внимание) И – Interest (Интерес) Д – Desire (Желба) А – Action (Акција)</p> <p>Во првиот дел („А“), обучувачот треба да го привлече вниманието на учесниците во обуката. Целта на овој дел од обуката е да се поттикнат <i>учесниците во обуката да размислуваат, да се постигне раздвижување, односно „ментална гимнастика“</i> на сите учесници за она што следува во главниот дел од модулот. Тоа може да се постигне на повеќе начини, како на пример со: претставување на практичната цел на обуката од страна на обучувачот и нејзиното значење за нив; поставување на провокативно прашање; следење и потоа анализа на краток видео клип; бура на идеи во однос на поставено прашање во врска со темата на обуката; преку подготвен дидактички лист за примена на техниката „5 зошто“ и поставено почетно прашање поврзано со темата на обуката; со презентирање на учесниците во обуката преку свои карактеристики извлечени од нивното име како акроним, со запишување на „стикери“ на своите очекувања од обуката и сл.</p> <p>Во вториот дел („И“), обучувачот треба да ги заинтересира учесниците во обуката за предметните содржини кои ќе бидат презентирани. Целта на овој дел е <i>учесниците на обуката да ја сфатат потребата и корисноста од обуката.</i> За таа цел, обучувачот треба да подготви интересна презентација со мултимедијални елементи, видео прикази, поттикнување дискусии, коментари, па дури и поставување прашања од страна на учесниците во обуката. Можат да се користат и некои техники како на пр. „венев дијаграм“, „бура на идеи“, „квиз“ и сл. <i>Информациите што ќе ги пренесува обучувачот треба да се релевантни, иновативни и провокативни,</i> да нудат предизвик и да се разбирливи за учесниците во обуката. Информациите треба да бидат во контекст на наставата и да му овозможуваат на учесниците во обуката да го зголемат не само квантумот на <i>„тацитното знаење“</i> (акумулирано, потенцијално знаење што го поседува секој од нив како наставник), туку и да се оспособат со потребните начини за зголемување и на своето <i>манифестно или експлицитно знаење</i> што треба да го пренесат кај учениците.</p>
--	---

Во третиот дел („Д“), обучувачот треба да **разбуди желба за примена или искористување на знаењето.** Овој дел е исклучително значаен, бидејќи преку негова реализација, *обучувачот ќе му ја покаже на учесниците во обуката применливоста на она за што се обучуваат,* како наставници во процесот на реализација на наставата. За таа цел, обучувачот треба да направи спој на теоријата (она што ќе го пренесе во обуката како информации корисни за наставата) со праксата (како тоа како наставник да го пренесе во реализација на наставата). Најкорисно *за да се постигне ова е да се споделат примери на добри практики,* нешто што практично некои наставници го реализирале во процесот на наставата. *Обучувачот сам ќе демонстрира нешто од тоа практично.*

Во четвртиот дел („А“), на крај од модулот, обучувачот треба да **поттикне акција со која учесниците во обуката ќе покажат директна примена на наученото – рефлексија од наученото.** Овој дел има за цел да го афирмира тоа што учесниците на обуката го прифатиле и разбрале. Во пракса, во овој дел, најчесто **треба да се користат вежби,** кои соодветно на темата и содржината можат да се реализираат индивидуално, во парови или во мали групи од 4 до 5 учесници во обуката. Вежбата треба да биде многу добро осмислена од страна на обучувачот, многу јасно презентирана пред учесниците во обуката, и што е особено важно да се дадат насоки за тоа како да се изведува и што треба на крајот да се добие како резултат од сработеното. Важен момент е да се даде соодветно време за реализација на вежбата и определат соодветни просторни услови и потребни ресурси (работни листови, дидактички подготвени листови, хамер, фломастери, стикери и сл.). Задолжително, по завршената вежба треба да се овозможи презентирање (ако се работи во парови или мали групи) или *обучувачот да фасилитира дискусија и поттикнува коментари од учесниците во обуката.* Особено е важно да се напомене дека **методологијата „АИДА“ која ќе се користи во обуката,** е истиот оној пристап кој е основа за реализација на **ефективна настава,** па според тоа примената на оваа методологија во обуката ќе биде во исто време и **пример за добра практика за наставниците учесници во обуката,** со оваа методологија ќе бидат опфатени сите теми од агендата. Се смета дека **со користењето на оваа методологија, кај учесниците во обуката** ќе се создадат претпоставки за поттикнување на **лидерство, проактивност, решавање на проблеми и донесување на одлуки, слобода во споделување на сопствените ставови и искуства, покажување на подготвеност за промени и иновации во наставата.**

АКТИВНОСТИ

Обуката ќе се реализира според следната

АГЕНДА

08:30 – 08:45	Воведна сесија
08:45 – 10:00	Сесија 1
10:00 – 10:15	Пауза
10:15 – 12:00	Сесија 2
12:00 – 12:30	Пауза за оброк
12:30 – 14:00	Сесија 3
14:00 – 14:15	Пауза
14:15 – 15:30	Сесија 4
15.30 – 16.30	Какви реформи се потребни во нашиот систем на средно образование (работилница/фокус групи)

АКАДЕМИЈА ЗА СТРУЧНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБРАЗОВАНИЕ НА ВОЗРАСНИ

16:30 – 16.45 Прашања, коментари и евалуација		
ВРЕМЕ	АКТИВНОСТИ	ФОРМА НА РАБОТА
ВОВЕДНА СЕСИЈА		
15 минути	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Претставување на провајдерот ▪ Претставување на обучувачот ▪ <i>Обучувачот ги образложува значењето, потребата и целта на обуката со дадената тема и ги запознава учесниците на обуката со агендата за работа.</i> 	Power Point презентација Фронтално со целата група
СЕСИЈА 1		
10 минути	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Воведна вежба со користење на техниката „5 Зошто“ со почетно прашање: „<i>Зошто е потребна активната настава?</i>“ ▪ Презентирање на групите <p>Целта на оваа вежба да поттикне кај наставниците – учесници во обуката иновативност, способност за донесување одлуки, лидерство</p>	Работа во групи од по 5 учесници на подготвен работен лист
15 минути	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Компетенции на современ наставник - Продлабочени знаења во доменот на предметот што го предава; - Знаења за педагошко/дидактичките концепти и поседување добри педагошки вештини; - Способност за анализирање, синтетизирање и применување знаењето во пракса; - Способност да користи ИКТ - вештини; - Медијално-педагошки и медијално-дидактички компетенции - Техничко-инструментални способности кои се однесуваат на вештината на користење на медиумите - Медијално-функционално знаење кое подразбира ориентирање во виртуелното окружување - Поседување вештини за истражување; - Посветеност на напредокот и на постигнувањата на учениците; - Способност да се прилагодува на нови ситуации; 	Power Point презентација Фронтално со целата група

АКАДЕМИЈА ЗА СТРУЧНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБРАЗОВАНИЕ НА ВОЗРАСНИ

		<ul style="list-style-type: none"> - Способност да решава проблеми преку креативна соработка и да донесува одлуки; - Способност за работа во тим; - Да поседува деловно однесување и лидерство. 	
10 минути	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Менаџмент во училница (Classroom Management) - Мојна алатка на секој наставник за <i>унапредување на наставата и повисокото ниво на постигања на наставниците во работата со учениците;</i> - Менаџирање со времето на наставен час; - Добро менаџираните училници обезбедуваат средина во која и предавањето и учењето се плодни, затоа што овозможуваат <i>активно учество на учениците</i> во процесот на наставата преку создавање на <i>стимулативна средина која поттикнува интерес кај учениците;</i> - Ако учениците немаат ред и почитување кон другите во училницата, ако не постојат правила и процедури кои ќе го определуваат однесувањето, тогаш хаосот станува норма во однесувањето. - Создавање на инклузивна средина за учење – образование за сите 	Power Point презентација Фронтално со целата група	
10 минути	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Колаборативно учење - Колаборативното учење се заснова на идејата дека учениците полесно ќе ги откријат, разбираат сложените концепти, ако разговараат еден со друг за тоа што е предмет на учење во една <i>стимулативна средина која поттикнува интерес кај учениците;</i> - Колаборативното учење се однесува на <i>методологии и окружувања во кои учениците се ангажираат во заедничка задача</i> во која секоја индивидуа зависи од и е одговорна за другите; - Колаборативното учење вклучува користење на мали групи така што сите ученици можат да го максимизираат своето учење и тоа на своите соученици; - Колаборативното учење како процес од споделување на креативност 	Power Point презентација Фронтално со целата група	

АКАДЕМИЈА ЗА СТРУЧНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБРАЗОВАНИЕ НА ВОЗРАСНИ

<p>10 минути</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Конструктивистичка настава - Конструктивистичките методи во наставата водат кон „<i>создавање дидактички можности</i>“, наместо тоа во традиционалната настава која води кон „<i>дидактичко учење(подучување)</i>“; - Два од клучните аспекти во конструктивистичката теорија на учење кои креираат (создаваат) индивидуални нови знаења се <i>акомодирањето (приспобувањето) и асимилирање (вградување / прифаќање)</i>; - Асимилирањето предизвикува кај ученикот да ги инкорпорира (вгради) новите искуства во старите искуства, што доведува тој да развие нови погледи и поинакво размислување, кои порано беа погрешно разбрани, но и да евалуираат што е важно, и промена на нивните перцепции; - Акомодирањето, од друга страна, го става светот во друга рамка и создава нови искуства во менталниот капацитет; 	<p>Power Point презентација Фронтално со целата група</p>
<p>20 минути</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Вежба: Кои се предизвиците (критички перспективи), придобивките и можностите за реализирање на конструктивистичка настава – работен лист ▪ Презентирање на групите Фасилитирана дискусија <p>Целта на оваа вежба да поттикне кај наставниците – учесници во обуката иновативност, слобода во пристап кон содржините, способност за донесување одлуки, лидерство</p>	<p>Работа во групи од по 5 учесници Фронтално со цела група</p>
СЕСИЈА 2		
<p>35 минути</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ „AIDA“ интегриран пристап во структурата на наставниот час (внимание, интерес, желба, акција); ▪ <i>Пристапот „AIDA“ овозможува имплементирање на активната настава</i> 	<p>35 минути</p>

АКАДЕМИЈА ЗА СТРУЧНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБРАЗОВАНИЕ НА ВОЗРАСНИ

		<p>(кажи ми – ќе заборавам, покажи ми – ќе запомнам, вклучи ме – ќе знам);</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Во воведниот дел на часот („А“), наставникот треба да <i>го привлечи вниманието</i> на учениците, а тоа може да се постигне со користење на: поставување на провокативно прашање; презентирање на примери од пракса; следење и анализа на видео клип; користење на некоја од техниките (бура на идеи, инстант креативност, венков дијаграм, асоцијативни прашања итн.). Многу е важно, уште на почетокот на часот наставникот да гради <i>стимулативна средина која поттикнува активност кај учениците</i>; ▪ Во главниот дел на часот, наставникот најпрво треба да <i>ги заинтересира</i> учениците („И“), преку презентирање на клучни информации поврзани со темата и сегментирани во блокови, со користење на соодветна презентација и преку <i>активно вклучување на учениците</i>, а потоа наставникот треба да <i>разбуди желба</i> („Д“) за примена или <i>искористување на знаењето</i> кај учениците, што може да се постигне на тој начин што ќе презентира примери од добра пракса, односно поврзување на теоријата со праксата, а потоа од учениците континуирано да бара <i>рефлексивна однашането</i>. За таа цел, наставникот треба да се користи подготвени дидактички материјали, но и да реализира со учениците индивидуални или групни претходно осмислени и подготвени вежби преку кои ќе обезбеди <i>активно учество и учење на учениците</i>; ▪ На крајот, во делот („А“), на крај од часот, наставникот треба да <i>поттикне акција</i> со која учениците ќе покажат директна примена, односно <i>рефлексивна однашането</i>. Тоа може да се постигне со задавање на индивидуализирана или групна домашна работа, како на пр. <i>истражувања, проектни активности</i> и други форми на работа; ▪ Пристапот „АИДА“ во структурирањето на наставниот час, овозможува во комбинација со техниките за настава, примена на интегрирана настава и учење; ▪ Пристапот „АИДА“ овозможува за <i>наставниците и учениците континуирана рефлексивна однашането и анализа во однос на</i> 	
--	--	---	--

АКАДЕМИЈА ЗА СТРУЧНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБРАЗОВАНИЕ НА ВОЗРАСНИ

		<p><i>постигнатоста на планираните цели на часот и</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Меѓупредметна интеграција, примена на теоријата во пракса, интегрирање на екологијата, претприемништвото, мултикултурализмот, ИКТ во наставата. 	
	35 минути	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Интегрирана наспроти традиционална настава. ▪ Традиционалната настава не води сметка за индивидуалните конструктивни механизми на нашиот мозок; ▪ Преку традиционалната настава, ученикот ќе ги прими само оние информации што нему му се важни и што може да ги интерпретира; ▪ Потреба, значење, суштина и можности за интегрирано планирање на наставата; ▪ Интегрираната настава е целосен и сеопфатен процес насочен на <i>изградба на знаењето од страна на секој ученик посебно, што ја јакне неговата независност во работата;</i> ▪ Интегрираната настава ја променува парадигмата на учењето на учениците во однос традиционалната настава и тоа: <i>механичко во учење со размислување, вербално во практично учење, рецептивно во учење преку откривање, конвергентно во дивергентно учење и трансмисивно (преносливо) во интерактивно учење</i> ▪ Презентирање на дидактички лист за примена на интегрираното планирање во изготвувањето на дневната подготовка (сценарио за наставен час) – <i>примери на добри практики.</i> ▪ <i>Примери на добри практики</i> за интегрирано планирање и реализирање на наставата: ▪ <i>Примери за добри практики</i> за интегрирање на претприемништвото и екологијата во наставата во предметот математика; ▪ <i>Примери за добри практики</i> за меѓупредметно интегрирање во наставата по мајчин јазик и литература, историја, ликовна и музичка култура и ▪ Преку овие <i>примери на добри практики</i>, учениците добиваат <i>можност за континуирана рефлексивност</i> во однос на предавањето и разбраното. 	Power Point презентација Фронтално со целата група

АКАДЕМИЈА ЗА СТРУЧНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБРАЗОВАНИЕ НА ВОЗРАСНИ

	35 минути	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Вежба: „Можности за интегрирано планирање на наставата“ – <i>примери на добри практики</i> за во воведниот дел на часот – работни листови ▪ Презентирање на групите <p>Целта на оваа вежба да поттикне кај наставниците – учесници во обуката иновативност, слобода во пристап кон содржините, способност за воведување на наставни содржини преку решавање проблеми, донесување одлуки, вештини за интеграција на глобални алатки и идеи</p>	Работа во групи од по 5 учесници
СЕСИЈА 3			
	20 минути	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Истражувачка настава;</i> ▪ Истражувањето како организиран и систематизиран процес на собирање на податоци, зачувување на податоците, претставување на податоците (табеларно, графички и др., анализирање на податоците и донесување заклучоци; ▪ Информација наспроти податок; ▪ Извори кои се користат во истражувањето; ▪ Техники на истражување (анкетирање / скалирање, интервјуирање, експериментирање, набљудување; ▪ Извештајот како завршен документ на секое истражување; ▪ Структура на извештај од спроведено истражување; ▪ <i>Примери на добри практики за видови ученички истражувања;</i> ▪ <i>Користење на електронските медиуми во ученичките истражувања и</i> ▪ <i>Истражувачката настава овозможува активно учество и независност во работата на учениците преку согледување и анализа на секојдневни животни проблеми.</i> 	Power Point презентација Фронтално со целата група
	25 минути	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Вежба: „Формулирање на потенцијално истражување за учениците“ – ќе се користи претходно подготвен работен лист со 	Работа во групи од по 5 учесници

АКАДЕМИЈА ЗА СТРУЧНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБРАЗОВАНИЕ НА ВОЗРАСНИ

		<p>користење на Киплинг техниката (ќе се користи во завршниот дел на часот)</p> <ul style="list-style-type: none"> Презентирање на групите <p>Целта на оваа вежба да поттикне кај наставниците – учесници во обуката иновативност, лидерство, слобода во пристап кон содржините, способност за воведување на наставни содржини преку решавање проблеми, донесување одлуки, вештини за интеграција на глобални алатки и идеи, вклучување на заедницата, учење надвор од училница</p>	
20 минути	<ul style="list-style-type: none"> <i>Проектни задачи и активности;</i> Проектната задача претставува планирана, организирана и систематизирана форма и целина на активности, со чија реализација ќе се постигне определена цел; Причина, проблем, последици; Дефинирање на наслов и формулирање на проектна задача; Елементи на проектна задача (настанување, планирање, водење, документирање, евалуирање и презентирање); <i>Ученички проекти;</i> Придобивки на ученикот од проектните задачи: <i>станува активна и централна личност во процесот на учење, самиот е одговорен за своето напредување, му се дава можност за избор и работа со ресурси, развива вештини за донесување одлуки, презема иницијативи и одговорност – проактивност и</i> Улогата на наставникот во проектните задачи: ја менува својата доминантна улога, ја координира работата со учениците, ја надгледува работата на учениците, им помага на учениците во работата, претставува извор на информации. 	Power Point презентација Фронтално со целата група	
25 минути	<ul style="list-style-type: none"> Вежба: „Формулирање на потенцијална проектна задача за учениците“ – со примена 	Работа во групи од по 5 учесници на подготвен дидактички лист	

АКАДЕМИЈА ЗА СТРУЧНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБРАЗОВАНИЕ НА ВОЗРАСНИ

	<p>на техниката „Коцката е фрлена“ во завршниот дел на часот</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Презентирање на групите <p>Целта на оваа вежба да поттикне кај наставниците–учесници во обуката лидерство, иновативност, слобода во пристап кон содржините, способност за воведување на наставни содржини преку решавање проблеми, донесување одлуки, вештини за интеграција на глобални алатки и идеи, вклучување на заедницата, учење надвор од училница</p>	
	СЕСИЈА 4	
15 минути	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Наставни форми и методи <ul style="list-style-type: none"> - Видови на форми на работа со учениците: <i>индивидуални форми на работа, работа во парови, работа во мали групи, фронтална форма на работа</i> - Видови методи кои се користат во наставата: <i>анализа; синтеза; евалуација; усно изложување; програмирана настава; самостојна работа со учебник, учебно помагало, дидактички материјали во електронска форма и др.</i> ▪ Наставни техники - со помош на наставните техники, <i>содржината на часот се става во некоја структурирана рамка (графички организатор)</i> ▪ Видови техники за активна настава <ul style="list-style-type: none"> - „Бура на идеи“; - „Инстант креативност“; - „Венов дијаграм“; - „Грозд“ - „Коцка“; - „Квадрант“; - „Ако – тогаш“; - „Призма“; - „Т-табела“; - „Дебата“; - „Коцката е фрлена“ - „Киплинг прашања“ - „5 Зошто“ 	Power Point презентација Фронтално со целата група
15 минути	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Користење на мултимедијални техники со примена на камера, фотоапарат, интернет, мобилен телефон 	Power Point презентација Фронтално со целата група

АКАДЕМИЈА ЗА СТРУЧНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБРАЗОВАНИЕ НА ВОЗРАСНИ

	<ul style="list-style-type: none"> Користење на интернет портали, сервери за образование, структурирање на бази на податоци 	
25 минути	<ul style="list-style-type: none"> Споделување на примери на добри практики – демонстрирање на примена на различни наставни техники по различни наставни предмети <p>Целта на оваа активност е да поттикне кај наставниците – учесници во обуката иновативност, лидерство, слобода во избор на содржините, способност за воведување на проблемска настава, донесување одлуки, вештини за интеграција на глобални алатки и идеи, вклучување на заедницата, учење надвор од училница</p>	Power Point презентација Фронтално со целата група
20 минути	<ul style="list-style-type: none"> Вежба: „Сценарио за реализација на конкретна предметна содржина со користење на современи наставни техники“ – според формулар за изготвување на сценарио <p>Целта на оваа вежба да поттикне кај наставниците – учесници во обуката иновативност, лидерство, слобода во пристап кон содржините, способност за воведување на наставни содржини преку решавање проблеми, донесување одлуки, вештини за интеграција на глобални алатки и идеи, вклучување на заедницата, учење надвор од училница</p>	Работа во групи од по 5 учесници
15 минути	<ul style="list-style-type: none"> Презентирање на групите 	Индивидуална форма на работа
	РАБОТИЛНИЦА / РАБОТА СО ФОКУС ГРУПА	
45 минути	<p>Со оглед на тоа што обуката на наставници-те, преку нивно активно вклучување, ќе им ја доближи „новата педагогија“ и современите пристапи во наставата, логично е, во време кога средното образование во нашата држава</p>	

АКАДЕМИЈА ЗА СТРУЧНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБРАЗОВАНИЕ НА ВОЗРАСНИ

		<p>(особено гиманзиското образова-ние) не е реформирано неколу децении да се слушне мислењето на наставниците за слабостите/предностите на постојниот систем на средно образование кај нас, дали и какви реформи се потребни, како ја гледаат својата улога во евентуални реформи, какви реформи очекуваат, што треба да е приоритет во реформите.</p> <p>Во зависност од големината на групите, обучувачите ќе обезбедат одговори и ставови од наставниците за спроведување на реформи во средното образование, и тоа:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Доколку групата е до 20 наставници ќе се организира работа со „фокус група“. - Доколку групата е со повеќе од 20 наставници ќе се организира работилница, при што неколку помали групи од 5-6 наставници ќе дискутираат на одредено прашање, па потоа прашањата ќе се разменуваат меѓу групите, а на крај ќе се презентира резиме од дискусијата. <p>„Инструментот“ за дискусијата (водењето на фокус групата, односно работилницата) со наставниците ќе се состои од следните прашања (како носечки прашања, но обучувачот, во зависност од дискусијата, ќе поставува дополнителни прашања и ќе обезбедува различни мислења од наставниците):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кои се јаките/слабите страни на средното образование во нашата држава. (набројуваат по три јаки/три слаби страни) 2. Дали се потребни реформи на средното образование 3. Доколку се потребни, кои се трите приоритетни подрачја што треба да се реформираат. 4. Дали е потребна промена на наставниот план и наставните програми? Во што треба да се состојат тие промени? 5. Дали е потребна промена на учебниците? Какви учебници се потребни (печатени/дигитални), Дали се потребни дополнителни материјали за учење? 6. Дали се потребни промени во оценувањето на учениците? Дали е потребна промена во начинот на реализација на држванта матура, училишната матура, завршниот испит? Какви промени се потребни? 7. Како ја гледате својата улога во реформите? Какви компетенции треба да има 	
--	--	---	--

АКАДЕМИЈА ЗА СТРУЧНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБРАЗОВАНИЕ НА ВОЗРАСНИ

		<p>наставникот? Каков професионален и кариерен развој се потребни?</p> <p>8. Какви стратегии и методи на работа треба да се применуваат во наставата со денешните генерации ученици?</p> <p>9. Дали и во колкава мера наставата од далечина треба да биде составен дел од наставата во редовни услови?</p> <p>Наставниците ќе се поттикнуваат да даваат искрени одговори, не само формално да одговораат на прашањата, туку да даваат суштински предлози со цел да се добие јасна претстава за поточките проблеми и предизвици со цел подобрување на квалитетот на наставата во средните училишта. Тоа може да се постигне со ефикасно водење на фасилитирана дискусија од страна на обучувачот.</p> <p>Добиените одговори од секоја група (со карактеристични мислења/цитати) ќе бидат составен дел на извештајот, во посебен дел посветен токму на мислењето на наставниците за претстојните реформи.</p> <p>Целта на оваа работилница или работа со „фокус групи“ е да поттикне кај наставниците – учесници во обуката иновативност, лидерство, слобода во пристап кон содржини и споделување на креативни идеи, способност за решавање проблеми, донесување одлуки, вештини за интеграција на глобални алатки и идеи, вклучување на заедницата, учење надвор од училишта</p>	
	<p>15 минути</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Прашања, коментари и евалуација 	
<p><u>МЕТОДИ</u></p> <p>Во реализација на обуката ќе се користат следните методи во работата со учесниците на обуката:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Deskriptiven метод; ▪ Komparativen метод; ▪ Analitichko - sintetichki метод; ▪ Metod na usno izlaganje; ▪ Metod na vizuelizacija i ▪ Metod na evalucija. 			

	<p><u>ТЕХНИКИ</u></p> <p>Во реализација на обуката ќе се користат следните техники во работата со учесниците на обуката:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Бура на идеи; ▪ 5 – зошто; ▪ Провокативни прашања ▪ Креативна деструкција - Завртување на проблемот (негација на негацијата) - ако знаеш што не треба, тогаш знаеш што и како треба ▪ Ако – тогаш; ▪ Призма; ▪ Коцката е фрлена; ▪ Т-табела; ▪ Студија на случај; ▪ Дискусија <p><u>СРЕДСТВА</u></p> <p>Во работата со учесниците на обуката и реализација на обуката ќе се користат различни средства и помагала, односно работни материјали, во зависност од содржината на активностите во обуката и тоа:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Соодветно дизајниран простор; ▪ Лаптоп и пристап до интернет; ▪ ЛЦД проектор или смарт табла; ▪ Флипчарт; ▪ Дидактички листови; ▪ Работни листови ▪ Листови хартија; ▪ Фломастери и ▪ Стикери.
<p>ПРИРАЧНА ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕСНИЦИТЕ</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Провајдерот на обука за сите наставници и училишта ќе им обезбеди 2 книги во електронска форма: <ol style="list-style-type: none"> 1. Константин Петковски, Весна Терзиоска и Лидија Стефановска: АКТИВНА НАСТАВА, „Херакликомерц“ и „ПЕН-КМ“, Битола, 2014 2. Константин Петковски и Иванка Славковска: СОВРЕМЕН НАСТАВНИК, „Херакликомерц“, Битола, 2012 3. Тренинг Центар Ц.Е.С. ДООЕЛ Скопје: НАСТАВА И УЧЕЊЕ ВО 21 ВЕК, ИНОВАТИВНИ УЧИЛИШТА, Скопје, 2017 год. <ul style="list-style-type: none"> ▪ Провајдерот на обука за сите наставници и училишта ќе им обезбеди исто така и стручна литература и достапни линкови до истата ▪ Terhart, E. Metode poučavanja i učenja, Educa, Zagreb, 2001. ▪ Steele, J. L., Meredith K. S., Temple, C., Walter, S. Čitanje i pisanje za kritičko mišljenje, vodiči kroz projekt (I.-VIII.), Forum za slobodu odgoja, Zagreb, 2001. ▪ E. Jensen, Super-nastava (Nastavne strategije za kvalitetnu školu i uspješno učenje), Educa, Zagreb, 2003. ▪ Mattes, W. Nastavne metode (75 kompaktnih pregleda za nastavnike i učenike), Naklada Ljevak, Zagreb, 2007.

	▪ Bates, A. W. Upravljanje tehnološkim promjenama: Strategije za voditelje visokih učilišta, CARNet/Benja, Zagreb, 2004.▪ . CARNetova E-learning akademija, web stranica http://www.carnet.hr/ela/
Активна настава/Создавање средина за учење на 21-от век.pdf |
|--|---|